Evaluatie gebruik Verwijsindex
mei 2018

Evaluatie Verwijsindex Risicojeugd
Volgens planning bij het aangaan van het geactualiseerde samenwerkingsconvenant Verwijsindex Noord- en Midden Limburg eind 2014, is het gebruik van de Verwijsindex NML eind 2017 geëvalueerd. Zowel in Noord- als in Midden-Limburg heeft een evaluatie plaatsgevonden. Als bijlage is het evaluatiedocument van Noord-Limburg toegevoegd. Hieronder wordt ingegaan op de resultaten van de in Midden-Limburg gehouden evaluatie. Ook worden aanbevelingen gedaan voor toekomstig gebruik van de verwijsindex.

Landelijke evaluatie
In de zomer van 2015 is er landelijk een evaluatie van de verwijsindex risicojongeren (VIR) geweest. De conclusie was toen dat het gebruik achterbleef en er waren vraagtekens bij de toegevoegde waarde van het systeem. Aan de andere kant wordt de VIR wel gebruikt en is signalering een belangrijk onderwerp. De evaluatie heeft geen consequenties gehad omdat in 2015 alles in beweging was. Het ministerie van VWS heeft de conclusies toen vooruitgeschoven naar de evaluatie van de Jeugdwet. Deze evaluatie is onlangs afgerond, maar gaat verder niet specifiek in op verwijsindex.

Wat is de verwijsindex?
De Verwijsindex risicojongeren (VIR) is een digitaal systeem dat risicomeldingen over jongeren tot 23 jaar bij elkaar brengt. Het doel is vroege signalering van risico's die een gezonde en veilige ontwikkeling naar volwassenheid van een jeugdige bedreigen, zodat tijdig passende hulp, zorg of bijsturing kan worden gegeven.
Gemeenten hebben de wettelijke plicht het gebruik van de verwijsindex te stimuleren, nieuwe partijen aan te sluiten en toe te zien op goed gebruik van de verwijsindex. De landelijke verwijsindex is een kaal systeem, lokale of regionale systemen maken de koppeling naar het landelijke systeem mogelijk. In Noord- en Midden-Limburg draagt Multisignaal zorg voor de koppeling met de landelijke verwijsindex.

Uitgangspunten
Bij de evaluatie is uitgegaan van:
A. Het geldend wettelijk kader;
B. Het jeugdhulpstelsel van Midden-Limburg;
C. De mening van huidige gebruikers die de verwijsindex;
D. De mening van organisaties die de verwijsindex niet gebruiken.

A. Het geldend wettelijk kader
In hoofdstuk 7 van de Jeugdwet is geregeld dat er een landelijke verwijsindex is;
1. Er is een verwijsindex risicojongeren, zijnde een landelijk elektronisch systeem, waarin persoonsgegevens alsmede andere gegevens worden verwerkt.
2. De verwijsindex heeft tot doel vroegtijdige en onderlinge afstemming tussen meldingsbevoegden te bewerkstelligen, opdat zij jeugdigen tijdig passende hulp, zorg of bijsturing kunnen verlenen om daadwerkelijke bedreigingen van de noodzakelijke condities voor een gezonde en veilige ontwikkeling naar volwassenheid te voorkomen, te beperken of weg te nemen.
3. De verwijsindex wordt uitsluitend gebruikt voor het in het tweede lid aangegeven doel.

De gemeente heeft volgens de wet de volgende taken:

Artikel 7.1.3.1
1. Het college bevordert het gebruik van de verwijsindex. Daartoe maakt het college afspraken met de binnen zijn gemeente werkzame instanties en functionarissen, voor zover zij behoren tot een categorie die is aangewezen bij de algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 7.1.1.2. Het college organiseert voorts de aansluiting van die instanties en functionarissen op de verwijsindex.

2. De afspraken betreffen in elk geval de wijze waarop het college samenwerkt met die instanties en functionarissen, en die instanties en functionarissen onderling samenwerken bij het verlenen van hulp, zorg of bijsturing ten behoeve van jeugdigen, alsmede het beheer en de nakoming van die afspraken. De afspraken worden schriftelijk vastgelegd.

Artikel 7.1.3.2
1. Het college draagt er zorg voor dat wordt nagegaan of de meldings-bevoegden die een jeugdige aan de verwijsindex hebben gemeld en vervolgens daaruit een signaal hebben ontvangen, met elkaar contact hebben opgenomen.
2. Degene die belast is met de taken, bedoeld in het eerste lid, heeft uitsluitend ten behoeve daarvan toegang tot de verwijsindex.

B. Het jeugdhulpstelsel van Midden-Limburg
In Midden-Limburg hebben de gemeenten ervoor gekozen het Centrum voor Jeugd en Gezin een centrale positie te geven binnen de jeugdhulp. De jeugd- en gezinswerkers zijn aanwezig op plekken waar jeugdigen aanwezig zijn, op scholen en kinderopvangvoorzieningen. Er is de afgelopen tijd geïnvesteerd in contact met huisartsen. Alles met als doel om de lijnen kort te houden en elkaar te vinden als er vragen of zorgen zijn over de ontwikkeling van kinderen of in relatie tot de gezinnen waarin zij opgroeien.

C en D. Gebruikers en niet-gebruikers van de verwijsindex
In het kader van de evaluatie van het gebruik van de verwijsindex is informatie bij zowel gebruikers als niet-gebruikers opgehaald over de verschillende meningen en ervaringen met het risicosignaleringssysteem.

Deze evaluatie heeft betrekking op:
- Het wel of niet gebruiken van de verwijsindex;
- De bruikbaarheid van het instrument;
- De meerwaarde van de verwijsindex.

De hieronder liggende argumenten, gesplitst in voor en tegen, zijn opgehaald bij de gebruikers;
Voor:
- De verwijsindex is een praktisch en goed bruikbaar instrument. Hierbij is wel actieve sturing op gebruik door medewerkers noodzakelijk.
- kinderen kunnen met één dezelfde ouder gekoppeld worden waardoor er zelfs een gezinsmatch mogelijk is.
- Vanwege het regio-overschrijdende werk noodzakelijk om met de verwijsindex te werken

Tegen:
- Doel en toegevoegde waarde van de verwijsindex is onvoldoende bekend bij partners.
- Omdat te weinig ketenpartners werken met de verwijsindex ontstaan er geen matches en is de verwijsindex niet van toegevoegde waarde.
- Indien er wel een match ontstaat levert het weinig tot geen nieuwe acties of samenwerkingen op.
- Er zijn op scholen CJG-coördinatoren die zorgen door middel van 'één gezin, één plan' voor duidelijke en snelle manier voor hulp bij zorgsignalen.
- De verwijsindex is onvoldoende passend in de huidige (lokale) structuren.
- Niet het volledige netwerk aan samenwerkingspartners/ketenpartners werkt met de verwijsindex.
- Kinderen op eenzelfde adres kunnen niet gekoppeld worden.

De hieronder liggende argumenten, gesplitst in voor en tegen, zijn opgehaald bij de niet-gebruikers;
Voor:
- n.v.t.

Tegen:
- Er zijn al voldoende korte lijnen binnen het netwerk van ketenpartners. Hierdoor heeft de verwijsindex geen toegevoegde waarde.
- Zorgsignalen worden direct opgepakt door de korte lijnen met ketenpartners wat als meest efficiënt werkt. Hierdoor heeft de verwijsindex geen toegevoegde waarde.

- Tijd (en snelheid) speelt een rol in zorgsignalen. Verwijsindex kost te veel tijd (het opleveren van een match duurt erg lang of ontstaat zelfs niet) en met bestaand netwerk veel effectiever. Hierdoor heeft de verwijsindex geen toegevoegde waarde.

Overige opmerkingen;

- Doel van de verwijsindex is onvoldoende bekend bij ketenpartners.
- Naast de Limburgse verwijsindex is er ook een landelijke verwijsindex geïntroduceerd. Dit werkt verwarrend.
- Incidenteel zijn de standaard-koppelingen niet aan de juiste regio van de verwijsindex gekoppeld.
- Zorgen voor een nieuw impuls vanuit de gemeenten. Als iedereen er mee gaat werken werkt de verwijsindex goed. Er moet dan wel structurele aandacht voor blijven, zoals bijeenkomsten, informatiedeling etc.

Standpunt gemeenten Noord-Limburg

De portefeuillehouders van de Noord-Limburgse gemeenten hebben besloten om de VIR in ieder geval voort te zetten tot en met 2018. Wel zijn een aantal aandachts- en actiepunten meegegeven voor de verbetering van het gebruik van de VIR. In 2018 wordt ingezet op het geven van het goede voorbeeld door de gemeenten. Ook wordt van samenwerkingspartners geëist dat ze de verwijsindex actief gebruiken en werken met dezelfde meldcriteria. Vijf doelen staan centraal:

1. Voldoen aan de wet: binnen de gemeenten wordt gebruik van de Verwijsindex mogelijk gemaakt en bevorderd.
2. Voldoen aan de wet met minimale inzet van mankracht en middelen.
3. Alle professionals kennen de doelstelling, uitgangspunten en werkwijze van de Verwijsindex.
4. De Verwijsindex wordt naar aanleiding van gezamenlijke meldcriteria gebruikt.
5. Lokaal worden afspraken gemaakt over de taakverdeling: wie gaat signalen invoeren?

Voorstel verwijsindex;

Gezien:

- De door gebruikers en niet gebruikers van de verwijsindex risicojongeren geleverde informatie;
- De wettelijke verplichting voor gemeenten om te werken met de landelijke verwijsindex en om het gebruik van de verwijsindex te bevorderen;
- Het feit dat de Landelijke verwijsindex slechts een knooppunt is en altijd via een systeem zoals Multisignaal dat aanbiedt, ontsloten moet worden;
- Het feit dat gebruik van het instrument wel een meerwaarde heeft voor bepaalde partners;
- Het feit dat de meerwaarde van de verwijsindex wordt vergroot als meer organisaties gebruik maken van het signaleringssysteem én als er afspraken worden vastgelegd over het gebruik;
- Het feit dat uit de evaluatie ook blijkt dat niet iedereen voldoende bekend is met de gebruiksmogelijkheden van het verwijsindex-systeem;
- De inhoud van de evaluatie van de verwijsindex in Noord-Limburg en de keuze om gezamenlijke meldcriteria te hanteren,

wordt voorgesteld om:

- Door te gaan met het gebruik van de regionale verwijsindex risicojongeren Midden-Limburg;
- Nadere criteria vast te stellen voor meer uniform gebruik van de verwijsindex door betrokken partners.
- Eenmaal per jaar een bijeenkomst te organiseren over de verwijsindex om het systeem onder de aandacht te brengen en het gebruik te stimuleren.
- Voor beide laatste onderdelen zoveel als mogelijk aan te sluiten bij en samen te werken met Noord-Limburg.

Bijlagen

Bijlage 1. Evaluatie verwijsindex: Input organisaties
Bijlage 2. Notitie verwijsindex Noord-Limburg

Bijlage 1. Evaluatie verwijsindex: Input organisaties

Organisatie	*Reactie*	*Inhoud*	*Vraag gemeente*
Gastenhof	Gesprek	Ervaring van Gastenhof met gebruik van verwijsindex in Zuid-Limburg is positief. Het instrument wordt als praktisch goed bruikbaar beschouwd. Gastenhof stuurt als organisatie ook actief op gebruik van het instrument door de medewerkers en monitort dit. Dit past ook in de manier waarop met name Parkstadgemeenten omgaan met inzet van verwijsindex. Gastenhof vraagt zich af waarom je het instrument van de verwijsindex niet zou gebruiken als het zijn meerwaarde juist voor de kwetsbare doelgroep heeft bewezen.	
Hoeve De Kaolder	Mail	Nemen deel aan de verwijsindex. Tot op heden echter nog geen casussen ingebracht. Het doel en de toegevoegde waarde van de verwijsindex is voor Hoeve De Kaolder als organisatie onvoldoende duidelijk. Hun huidige ervaringen liggen dan ook in lijn met de conclusie na landelijke evaluatie in de zomer van 2015	
't Kwadrant Weert	Telefonisch	Maken geen gebruik van verwijsindex. Er is sprake van korte lijnen tussen school en partners. Men weet elkaar te vinden als er zorgen zijn. Dit maakt dat de verwijsindex geen meerwaarde heeft. Leerlingen die van school gaan worden zorgvuldig overgedragen.	Kan verwijsindex meerwaarde hebben als gezinnen verhuizen? Antwoord: Het zou kunnen, maar in de praktijk werkt de sluitende aanpak ook zonder de verwijsindex.
Het College Weert	Mail	Het College maakt geen gebruik van de verwijsindex. School heeft korte lijnen en goede afspraken met ketenpartners. Zorgsignalen worden direct opgepakt. Dit werkt het meest effectief wat betreft de begeleiding van zorgleerlingen. Daarbij speelt tijd ook een rol. De verwijsindex heeft voor organisatie geen toegevoegde waarde.	
Medewerker Leerplicht Weert	Gesprek	Leerplichtambtenaar heeft in verleden actief meegedaan aan training en heeft moeite gedaan om verwijsindex te gebruiken. In verleden een paar keer een melding gedaan, maar er ontstond steeds geen match. Op deze wijze heeft de verwijsindex geen meerwaarde in de praktijk. Overigens is de verwijsindex heel handig in gebruik; met enkele handelingen kan een jeugdige ingebracht worden in het systeem.	
Stichting Primair Onderwijs Leudal en	Mail	Men kan zich herinneren dat er ooit een overeenkomst is getekend, maar daar houdt	

Thornerkwartier		het dan ook mee op. Er zijn verder geen contacten geweest of zaken ingevuld.	
Altracura (intensieve thuisbegeleiding GGZ, verslaving etc.)	Telefonisch	Maakt gebruik van verwijsindex, maar in de praktijk werkt niet iedere medewerker er 100% mee. Vandaar dat men een nieuwe medewerker gaat aannemen om het gebruik van de verwijsindex onder medewerkers te intensiveren. Pas als iedereen met de verwijsindex werkt ontstaan er matches, dus daarom is het ook nodig om als organisatie er wel gebruik van te maken.	Waarom heeft de verwijsindex meerwaarde voor jullie organisatie?: Altracura vindt het van belang om te weten of er andere organisaties zich zorgen maken om een jongere of er mee bezig zijn. Wettelijk is het ook nodig dat zorgen gemeld worden (juist vanwege de doelgroep van Altracura). Juist bij doelgroep jeugd kan de verwijsindex meerwaarde bieden, omdat deze risicovolle doelgroep zich vaak onttrekt aan zorg.
CJG/AMW	Mail	Vanaf het begin van de nieuwe jeugdstructuur na de transitie zijn er zowel gemeentelijk als bij AMW/CJG twijfels geweest over de passendheid van de verwijsindex in de huidige structuur. Met name het lokale deel van de verwijsindex. Dit zou eerst geëvalueerd worden voordat hier nadere keuzes over gemaakt zouden worden. Het CJG-gedeelte van de organisatie is op basis van deze afspraken niet actief gestart met de verwijsindex. Tot 2015 was het AMW gedeelte van de organisatie actief betrokken bij de verwijsindex. In deze periode hebben we zeer beperkt gebruik gemaakt van de verwijsindex en heeft dit voor ons weinig toegevoegde waarde gehad.	
Stichting Eduquaat	Mail	De verwijsindex was ervoor bedoeld om als school jouw zorgen over een kind te melden (via de index). Wanneer meerdere hulpverleners dat deden, kreeg je een match en wist ieder van elkaar dat er dus echt iets mis was. Anders kwam het voor dat verschillende mensen zich bekommerden om een kind en niemand wist dat van elkaar. Er is veel moeite gedaan binnen Weert en	

		Nederweert om de verwijsindex breed uit te zetten onder scholen en hulpverlenende instanties. Maar binnen de basisscholen heeft het bij ons nooit gewerkt. Enerzijds (lijkt me) omdat het iets is, wat door interne begeleiders heel weinig gebruikt wordt (waarschijnlijk nog niet eens jaarlijks) en het dan makkelijk wegzakt. Anderzijds omdat er behalve de verwijsindex voor het Limburgse (en nog meer regionale indexen?) ook een landelijke verwijsindex werd geïntroduceerd en er dus wat discussie kwam over wat nu het beste was. En....wij kregen per school een eigen medewerker van het CJG, die de zorg rondom gezinnen coördineert en werkt met één gezin, één plan. Waarbij je er vanuit kunt gaan dat zij dus heel goed weten welke hulpverleners allemaal rondom één kind in beeld zijn, want alle zorg start bij hen en wordt door hen geïnitieerd. Kortom, voor onze scholen is de index niet zinvol gebleken.	
Citaverde College Nederweert	Mail	Het Citaverde College Nederweert heeft geen gebruik gemaakt van de verwijsindex risicojongeren. De voorzitter van het IOT is op de hoogte van het bestaan van deze verwijsindex, een ander lid van het IOT kent de verwijsindex niet. Men vraagt zich wel af of in het kader van de aangescherpte privacywet deze verwijsindex in de nabije toekomst nog gebruikt mag worden.	
Citaverde College Roermond	Mail	Citaverde College Roermond is onbekend met de verwijsindex.	
GGD Noord- en Midden-Limburg/ jeugdgezondheidszorg	Mail	De afgelopen jaren waren de ervaringen met de VWI niet positief. Het plaatsen van een signaal leverde weinig matches op. Was er wel een match dan leverde dat meestal geen nieuwe acties of samenwerking met de andere partners op richting kind/gezin. Het plaatsen van een signaal in de verwijsindex werd veelal beperkt tot de situaties waarin een kind/gezin niet te bereiken was, uit beeld verdwenen was. Veel samenwerkingspartners waren niet aangesloten bij VWI waaronder scholen en kinderopvang. Verbetering is dat sinds kort kinderen met minstens één dezelfde ouder aan elkaar gekoppeld kunnen worden waardoor een gezinsmatch mogelijk is. Wensen vanuit ons voor JGZ zijn • Het kunnen koppelen van kinderen die op eenzelfde adres wonen. ook kinderen met verschillende achternamen. • Organisaties die werken onder regie	Zijn jullie de verwijsindex blijven gebruiken? Ja, GGD/JGZ gebruikt de verwijsindex nog steeds

		van gemeenten (JGZ, Mutsaersstichting, sociale wijkteams, WMO loket,...), zijn aangesloten bij de VWI en maken gebruik van de VWI • Kinderdagopvang/PSZ/scholen zijn aangesloten bij de VWI en maken gebruik van de VWI • Gemeenten geven het gebruik van VWI een nieuwe impuls, bijv. door gezamenlijke bijeenkomsten te organiseren, regelmatig informatie te geven over nieuwe partners, hernieuwde afspraken, resultaat VWI, cijfers etc. (Het afsluiten van nieuwe convenanten is niet toereikend).	
William Schrikker Groep	Mail	De Jeugdzorgwerker van WSG doet weinig tot niets met de verwijsindex. Als er een match is, kijkt de jeugdzorgwerker wie dit is. Maar meestal zijn dit al de betrokken hulpverleners waar de jeugdzorgwerker geregeld contact mee heeft. Binnen de William Schrikker Groep worden door het Centraal Kantoor meldingen in de verwijsindex geregistreerd in IJ, waarmee automatisch de betrokken jeugdzorgwerker (JZW) op de hoogte wordt gebracht. Omdat de William Schrikker landelijk werkt én er veel regio-overschrijdende contacten zijn is dit naadzakelijk. Vanuit dit beheer zijn er thans geen bijzonderheden te melden. Uiteraard is er een handleiding en instructie voor de JZW hoe met de verwijsindex om te gaan waarbij er voor de GI's andere mogelijkheden zijn (gezien bevoegdheden) dan voor zorgaanbieders, scholen enz. Incidenteel blijkt dat de standaard-koppeling van de JZW aan de juiste regio van een verwijsindex niet helemaal correct is. In de praktijk wordt nagenoeg niet met de verwijsindex gewerkt. Er is al verregaande kennis van, en bemoeienis met het systeem en het netwerk, de (al dan niet eerder) betrokken hulpverlening enz. E.e.a. heeft natuurlijk ook met de aard van de inzet van de William Schrikker (gedwongen kader) te maken.	
Philips van Horne Weert	Mail	De VO-school maakt geen gebruik van de verwijsindex.	

- Miranda van Duijnhoven, Gemeente Bergen
- Anneke Joosten-van Leeuwen, Gemeente Venlo
- Nicole Soudant, Vorkmeer

De Verwijsindex in 2018

Tijdens het portefeuillehouders overleg Sociaal Domein op 31-10-2017 is de evaluatie Verwijsindex Risicojongeren (VIR) en voorstel over voortzetting vanaf 2018 besproken. De portefeuillehouders van de Noord-Limburgse gemeenten hebben besloten om de VIR in ieder geval voort te zetten tot en met 2018. Daarmee zijn een aantal aandachts- en actiepunten meegegeven voor de verbetering van het gebruik van de VIR.

Gemeenten zetten in 2018 in op:
1. De gemeenten geven het goede voorbeeld, registreren in de VIR en werken eenduidig. Hiervoor is vereist:
- Alle betrokken professionals zijn goed op de hoogte van doelstelling, uitgangspunten en werkwijze van de Verwijsindex.
- Er wordt gewerkt met uniforme meldcriteria.
2. Van samenwerkingspartners, bijvoorbeeld aanbieders van zorg, wordt geëist, dat ze de Verwijsindex actief gebruiken en werken met dezelfde meldcriteria.
4. Er wordt niet actief gezocht naar nieuwe partners voor het samenwerkingsconvenant Verwijsindex Noord- en Midden-Limburg. Indien zij zich zelf melden, zal deelname wel mogelijk worden gemaakt door de regiobeheerder.

Doelstellingen:

1. Voldoen aan de wet: binnen de gemeenten wordt gebruik van de Verwijsindex mogelijk gemaakt en bevorderd.
2. Voldoen aan de wet met minimale inzet van mankracht en middelen.

Het regionale samenwerkingsverband van 7 gemeenten stelt voor 2018 285 uren beschikbaar om in te zetten op regiobeheer, zodat aan deze doelen voldaan kan worden.

3. Alle professionals kennen de doelstelling, uitgangspunten en werkwijze van de Verwijsindex.

Bij aanvang van het traject vindt een presentatie over de Verwijsindex plaats zodat alle, in die gemeente betrokken, professionals op de hoogte zijn van de doelstelling, uitgangspunten en werkwijze van de Verwijsindex en kunnen werken met de meldcriteria. De teamleider plant hiervoor een moment in overleg met de regiobeheerder en nodigt betrokkenen uit. Bij een groepsgrootte van maximaal 20 personen is 1,5 uur hiervoor nodig.

4. De Verwijsindex wordt naar aanleiding van gezamenlijke meldcriteria gebruikt.

De 7 Noord-Limburgse gemeenten zullen de volgende gezamenlijke meldcriteria hanteren, d.w.z. een kind of kinderen *in elk geval* in de Verwijsindex plaatsen als:

- Ouders hulpverlening mijden, d.w.z. ze melden zichzelf niet voor hulp en reageren bovendien niet of afwijzend als hulpverlening zich aanbiedt.
- Ouders hulpverlening wel toelaten, maar niet aan de slag gaan met adviezen of afspraken, die gemaakt worden.
- Een gezin, binnen een periode van 2 jaar, 2 maal of vaker verhuisd is over regio's heen in combinatie met problematische schulden.
- Een gezin, binnen een periode van 2 jaar, 2 maal of vaker verhuisd is over regio's heen, in combinatie met betrokkenheid van jeugdzorg/hulp in een van de vorige woongebieden.

5. Lokaal worden afspraken gemaakt over de taakverdeling: wie gaat signalen invoeren?

Elke gemeente kan zelf bepalen door wie signalen worden ingevoerd in het systeem: door de professional zelf of door een administratief ondersteuner. Beide opties hebben voor- en nadelen, die met de verantwoordelijke personen zullen worden doorgenomen om tot een goede afweging te komen.